

STINE JENSEN

Alles is familie

Nur 210 / IPP042501

Bisac JNF019000

© Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.

© MMXXV Tekst: Stine Jensen

© MMXXV Illustraties: Marijke Klompmaker

Vormgever omslag en binnenwerk: Mariska Cock

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie
in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook.

Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het
trainen van kunstmatige intelligentie.

stinejensen.nl

kluitman.nl

Met illustraties van Marijke Klompmaker

kluitman

Inhoudsopgave

Inleiding	11
Ouders	17
Broers en zussen	27
Opa's en oma's	39
Stamboom	47
Uit elkaar	55
Adoptie	67
Verre familie	75
Groot of klein	85
Familienamen	95
Conclusie	105
Bronnen	107

Inleiding

Vragen

**Hoe ziet jouw familie eruit?
Met wie woon jij samen in één huis?
Was dat altijd zo, of is dat veranderd
terwijl je opgroeide?**

O, o, familie! Of je het nu leuk vindt of niet, familie is heel belangrijk in ons leven. We brengen er veel tijd mee door, wonen er vaak mee in hetzelfde huis, vieren er feestdagen mee, lijken erop of juist niet, en zijn er voor altijd mee verbonden.

Je hebt de directe familie, oftewel het gezin, dat zijn de mensen met wie je in hetzelfde 'huishouden' zit en met wie je vaak in één huis woont. Meestal zijn dat de ouders en hun kinderen. Soms wonen kinderen ergens anders, bijvoorbeeld bij opa en oma, een ander familielid, bij een pleeggezin of verzorger. Er zijn ook stellen zonder kinderen en mensen die alleen wonen (alleenstaanden).

Dan is er nog de familie daaromheen: opa's en oma's, ooms, tantes, neefjes, nichtjes. In sommige landen wonen de opa's en oma's in huis bij hun kinderen en kleinkinderen. In andere landen zijn er verpleeghuizen voor als opa of oma oud is en niet goed meer voor zichzelf kan zorgen. Hoe je woont, en waar en met wie, dat kan dus voor iedereen anders zijn. En het kan ook veranderen terwijl je opgroeit, wanneer je ouders gaan scheiden bijvoorbeeld, of als je gaat verhuizen. Veel kinderen wonen met hun ouders en eventueel broers of zusjes in één huis, andere gaan heen en weer tussen hun ouders als die gescheiden zijn en wonen dus in twee huizen, met twee slaapkamers en soms ook met nieuwe halfbroers en -zussen erbij. Geen familie is dus hetzelfde, en dat maakt het juist zo speciaal.

Wist je dat?

Het woord 'familie' komt uit het Latijn – familia – en dat betekent 'gezin, huishouden, bloedverwanten'. In het Nederlands hebben we een apart woord voor de kleine groep die bestaat uit de ouders en hun kinderen: gezin, en een ander woord voor de grotere groep eromheen: familie. Dat is best bijzonder, want bijna alle andere talen kennen alleen het woord 'familie', ook als ze het over het gezin hebben.

Het gezin waarin je opgroeit heeft veel invloed op wie jij bent of kunt worden: daar worden gewoontes gevormd, levenslessen meegegeven en kun je afkijken hoe je zou kunnen leven. En ook de grotere familie kan invloed hebben op hoe je wordt opgevoed en wie je bent. Zo hebben opa's en oma's soms een oppasdag, en misschien zie je je neven en nichten op verjaardagen, familie-uitjes of tijdens vakanties, en spelen jullie veel met elkaar.

Je vrienden kun je kiezen, maar je familie niet. Je hebt het ermee te doen. Dat kan soms lastig zijn, maar het is ook bijzonder dat de band onvoorwaardelijk is. Daardoor kun je vaak goed ruziemaken met je broer of zus als je die hebt! Je weet toch dat ze je broer of zus zijn. Een vriendschap kan overgaan, maar een familieband niet.

Met je familie kun je bevriend zijn, bijvoorbeeld met je broer of zus. En andersom zien sommigen hun vrienden als een soort familie. Die noemen ze dan 'broer' of 'zus', om aan te geven dat ze hele goede vrienden zijn.

In dit boek gaan we het familieleven verder verkennen en ook filosoferen over wat familie is. Eigenlijk is familie geen goed woord, zei de filosoof Wittgenstein bijvoorbeeld. Je kunt het beter hebben over 'familietrekjes'. Mensen die allemaal een bepaalde eigenschap hebben en tot dezelfde groep horen. De samenleving is ingericht op families: eengezinswoningen en maaltijdpakketten voor vier personen. Maar eigenlijk zijn er steeds minder 'complete' families. Mensen blijven lang niet altijd hun hele leven bij dezelfde partner, maar wonen een tijdje met de een en dan weer met een ander. Ook wonen steeds meer mensen alleen en vinden ze dat ook best fijn. Zijn we eenzamer geworden met steeds minder familie om ons heen? Kun je zelf je familie kiezen? Zijn vrienden een soort 'familie'? En horen je huisdieren bij je familie? Dat zijn allemaal filosofische vragen.

Elke familie is bijzonder op haar eigen manier. Je hebt grote en kleine families, nabije en verre familie, lieve en stomme familieleden. Met verschillende vragen en opdrachten kun je ontdekken hoe jouw familie in elkaar zit en wat familie voor jou betekent. Heel veel plezier!

Ouders

Nathan (toen hij 12 was):

'Ik ben opgevoed door mijn moeder, in Groningen. Mijn Ghaneese vader ging weg toen ik anderhalf jaar oud was. Hij verdween zomaar met de noorderzon en ik heb nooit meer iets van hem gehoord. Mijn moeder is een lieve en sterke vrouw en eigenlijk voelde het voor mij allemaal heel normaal. Je ziet wel eens op tv dat mensen op zoek gaan naar hun ouders die ze niet gekend hebben, maar ik heb nooit een groot gemis gevoeld. Misschien is dat best gek, ik merk wel eens dat mensen dat niet snappen. Soms had ik heus wel vragen, maar ik hield zo veel van mijn moeder dat ik haar geen pijn wilde doen door over mijn vader te beginnen. Ik had twee beste vriendjes, Jelmer en Guido, en die hadden wel vaders met een auto voor de deur en veel structuur en orde. Ik voelde wel eens: hé, dat heb ik niet. Maar dat gevoel stopte ik weg. Bovendien dacht ik: wat heb je nou precies aan een vader? Veel vaders zaten maar achter hun computer. Ik was heel sociaal en altijd met alles en iedereen in de weer. Het was goed zo.'

Je ouders zijn nogal belangrijk in je leven. Het zijn namelijk de mensen die jou je naam hebben gegeven, je vertellen wat je wel en niet mag, en hoe je moet leven. Of je vroeg naar bed moet, wanneer je je eerste telefoon mag, hoe laat je gaat eten en of je zakgeld krijgt en zo ja, hoeveel.

Bij het woord 'ouders' denk je misschien als eerste aan een vader en een moeder. Maar er zijn nog veel meer soorten ouders en manieren om een gezin te zijn. Zo zijn er gezinnen met één ouder, twee moeders of twee vaders, meerdere ouders of (tijdelijke) hulpouders (denk aan bonusouders of pleeggezinnen).

Vraag

Wie zijn jouw ouders?

Stine (toen ze 10 was):

'Vroeger wilde ik niet op mijn moeder lijken, en wel op mijn vader. Mijn moeder was een beetje anders dan de rest. Ze droeg kleren die ze zelf had gemaakt, terwijl mijn vader mooie pakken droeg. Mijn moeder deed waar ze zin in had, en dan schaamde ik me wel eens voor haar. Maar van mijn moeder leerde ik ook veel: taarten bakken, handwerken (borduren vond ik heel leuk), zorgen voor een opgeruimde kamer waarin je je prettig voelt, mooi rechtop lopen, gezond eten en je best doen op school.

Met mijn moeder ging ik ook veel wandelen en dan altijd een taartje eten.

Ze is niet zo lang geleden doodgegaan. En wat ik van haar geleerd heb vind ik nu heel mooi: blijf jezelf, schaam je niet, ga naar buiten, eet goed, loop rechtop, luister naar je lichaam, bak een taart, zorg voor de planten. En nu ik ouder ben denk ik soms: hé, ik lijk eigenlijk meer op mijn moeder dan ik vroeger wilde. En dat is best oké.'

Vraag

Op welk familielid lijk jij het meest? Qua uiterlijk of qua karakter?

De appel valt niet ver van de boom. Ken je dat spreekwoord? Als iemand dat tegen je zegt, dan bedoelt diegene dat je lijkt op je ouders. Meestal is het een compliment. Als jij iets heel knaps hebt gedaan, bijvoorbeeld een moeilijke rekentoets goed hebt gemaakt, en iemand zegt dan: 'ah, de appel valt niet ver van de boom' dan bedoelt hij: 'dat rekentalent heb je van een van je ouders'.

Misschien ken je ook wel de uitdrukking: 'het zwarte schaap van de familie', voor degene die met zijn gedrag juist heel erg afwijkt van de familie, anders is dan de rest, en er niet echt bij hoort.

Ouders hebben we allemaal, en of je het nu leuk vindt of niet: we lijken op ze, een beetje of juist veel. Misschien lijkt je wel heel erg op een van je ouders, of wie weet ben je juist echt een mix. Van je ouders heb je namelijk je DNA, je erfelijk materiaal, en veel wordt door het erfelijk materiaal bepaald: je haarkleur, de kleur van je ogen, je huidskleur, je lichaamsbouw, enzovoort. En zelfs je karakter.

Zonder je ouders was jij er niet. Maar je ouders waren er al wel voordat jij er was. Ze werden pas 'ouders' toen jij werd geboren (of misschien eerst een oudere broer of zus). Weet jij iets over het leven van je ouders voordat ze papa en mama werden? Wat ze graag deden, en met wie? Welke hobby's ze hadden? En hoe ze elkaar zijn tegengekomen? En hoe ze verliefd werden op elkaar?

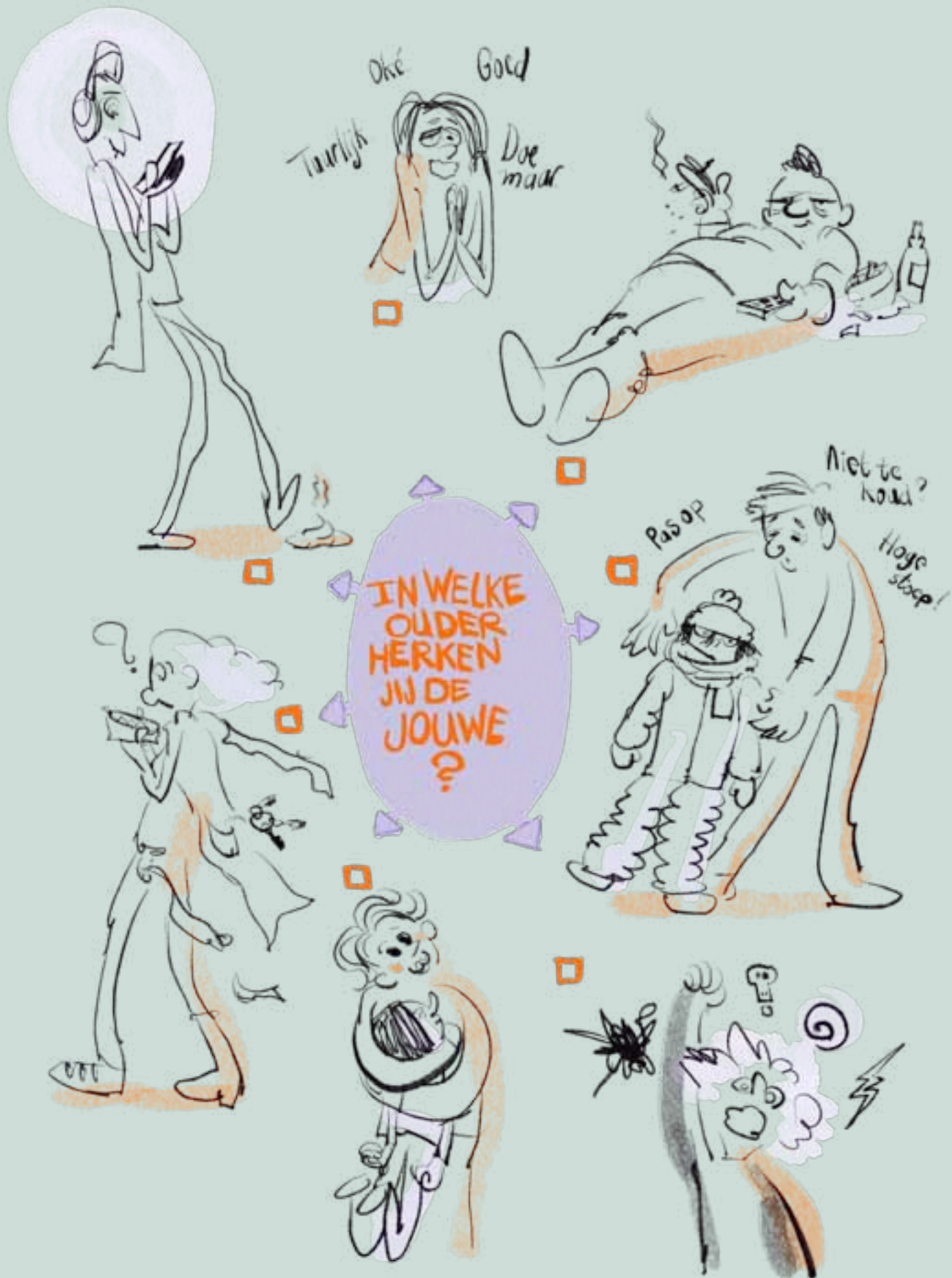
Vraag

Wat weet je van je ouders?

Niet iedereen zegt trouwens 'papa' of 'mama' tegen zijn ouders. In sommige gezinnen zeggen ze 'vader' en 'moeder', of 'pa' en 'ma'. Of je zegt 'je' of 'u', of je noemt ze bij de voornaam. Misschien heb je wel een koosnaam voor een van hen ('mamsie'/'papsie'). Of zeg je 'mapa' of 'pama' (een samenvoeging van 'mama' en 'papa'), 'nini'/'bibbi' of 'nana'/'baba' of 'maddy' (een samenvoeging van 'mom' en 'daddy'), 'renny'/'ren'/'renna' (afkortingen van 'parent', het Engelse woord voor ouder).

Er zijn heel veel soorten ouders en niet een is er perfect. In het boek *Hoe voed ik mijn ouders op?* heb ik samen met filosoof Frank Meester een indeling gemaakt van twintig soorten 'probleemouders'. Kinderen lijken nou eenmaal op hun ouders, en nemen gedrag van ze over, dus wat ouders tegen jou zeggen, doen ze vaak zelf ook! ('Niet te veel op je telefoon!') Dit zijn ze alle twintig. Herken jij je ouders in een van deze types?

- * **De vraagt-alles-aan-mij-ouder:** stelt veel vragen en jij mag meebeslissen
- * **De mijn-kind-is-geweldig-ouder:** vertelt aan iedereen hoe bijzonder jij bent
- * **De echte-jongens- of meisjesdingen-doen-ouder:** vindt dat jongens bepaalde 'jongensdingen' moeten doen en meisjes 'meisjesdingen'
- * **De twee-gezichten-ouder:** is thuis vaak boos, maar tegen anderen heel vrolijk
- * **De te-veel-op-de-telefoon-ouder:** zit vastgeplakt aan de telefoon
- * **De overbezorgde ouder:** maakt zich de hele tijd zorgen over jou
- * **De dat-hoort-nu-eenmaal-zo-ouder:** legt niet uit waarom je iets moet doen
- * **De te-laat-naar-bed-ouder:** zit als een zombie bij het ontbijt

- * **De te-jong-geklede-ouder:** wil er net zo jong uitzien als jij
- * **De scheldende ouder:** vloekt vaak
- * **De ruziënde ouder:** maakt te veel ruzie
- * **De beren-op-de-weg-ouder:** ziet overal gevaar en moeilijkheden
- * **De overwerkte ouder:** heeft nooit ergens tijd voor, werkt veel en hard
- * **De ongezonde ouder:** rookt, drinkt of eet te veel
- * **De had-ik-maar-zelf-ouder:** wil dat jij zijn of haar gemiste kansen inhaalt
- * **De slapjanus-ouder:** gaat elke ruzie uit de weg
- * **De slordige ouder:** laat alles overal slingeren
- * **De te lieve ouder:** kan totaal niet streng zijn
- * **De kleffe ouder:** is zo verliefd dat hij of zij de hele tijd maar aan de andere ouder zit
- * **De ik-ben-de-perfecte-ouder:** doet nooit iets fout

Je ouders zijn natuurlijk niet perfect, en jij ook niet. Maar toch houden we van ze. En zij ook van jou.